

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

8. De Absolutione ab hæresi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Academiz, tacito nomine detentinatæ personæ? Respondeo, Non possum excusare eum, qui dictum nomen præponit, qui verò nomen alterius sufficientis vel Collegij, merito excusare debeo. Sic Bon. *ibid.* n. 10. Ratio est, quia in hoc posteriore jam adest, qui de libro rationem reddere potest, qui fuit finis in ea lege Tridentini; in priore autem non adest: nam propterea idem dicendum putò, si apponatur nomen authoris, sed anagrammaticè mutatum, quia sic perinde est, ac si nullius, qui possit librum defendere, nomen inscriberetur.

Defendentes occultè, vel publicè, qualibet causa, vel colore.

54. Sive factis defendas, ut si libros in Cœna Domini prohibito occultes, vel impedias, ne comburantur, vel deferantur; sive verbis, ut si eos ut tales laudes, vel persuadeas, ne exterminentur; sive scriptis, ut si pro iis rationes etiam in tuo cubiculo occultè scribas, peccas contra legem, Patent hæc ex tenore Bullæ. Ita Castr. n. 14. Sanchez n. 48. Suar. *ibid.* n. 25.

55. Dixi (ut tales) nam si dicas librum esse optimum, quoad cetera; laudèque stylium, ingenium, &c. nec ejusmodi verba faciant ad libri conservationem, non condemnaberis; quia sic non faves hæresi. Quid si dicas, te velle librum defendere, nec tamen defendas? Alii qui cum Sanch. *ibid.* Castr. Pal. *ibid.* putant id non esse contra Bullam, quod defendentes, non verò volentes defendere damnat. Aliqui asserunt hoc ipsum esse defendere, adesse nimirum aliquem, qui illius defensionem velit suscipere. Puto ex se hoc non esse defendere: sed si sit in circumstantiis, in quibus significetur adesse patrum libri, unde retrahi possint, qui librum exterminare debent, erit cetèrò defensio, & consequenter violabitur lex, siquid esset defensio arcis, te patrum esse ad propugnandum pro ipsa.

Aliqua notanda de libris vetitis.

56. Deinde nota primò, eos qui sunt sub Hispanica Inquisitione, teneri illos tantum libros pro vetitis habere, quos ipsa vetat: etiam si Romæ, vel alibi non sint, vel sint vetiti: constat id ex privilegiis datis Hispanicæ Inquisitioni usu ipso comprobatis.

57. Secundò. Quando per edicta præcipitur, ut quisque ostendat suo libros, seu eorum Catalogum ad Inquisitores, solum obligaris ad deferendos eos, quos alias non ostendisti; semel enim ostendisse sufficit: insuper si certus sis librum non esse ex vetitis, probabiliter non obligaris ostendere in foro conscientie. Ratio est, quia videtur esse res levis negligere libri delationem, si certus sis nullum in librum errorem interposuisse.

Quid, si, ut usu venire solet, aliquem librum, quem tu Inquisitoribus protulisti, prohiberi postea contingat? Respondeo: urget tunc obligatio proferendi. Quare nisi certò scias librum, quem ostendisti, nec fuisse prohibitum, nec periculum ullum adesse, quod postea vetitum fuerit, semper (præsertim ab indoctioribus, qui ejusmodi periculum discernere non valent) ille ostendendus.

58. Tertiò, cum per edicta præscribatur terminus infra octo dies ostendendi ejusmodi libros, inciditne in excommunicationem, qui vel post terminum, vel etiam nunquam ostendit? Respondeo, salvo meliori judicio, nequaquam quoad libros numero præcedente dictos. Ratio est, quia in edicto, ut hic in Sicilia publicatur, dicitur (verbi gratia, si commanda, id est, præcipimus ostendere libros, &c. (& paulò post,) procedere ad alios pene, hoc est, alias penas infligimus) unde nulla apparet lata excommunicationis. Dices in fine edicti fulminatur excommunicationis. Respondeo, si attentè edicti tenorem legas, videtur hæc excommunicatio, cum sit tam rigorosa, cadere solum in hæresim, ceteraque gravia delicta superius allata, non verò in eo qui dumtaxat à tali librorum ostensione

se subtrahunt, si libri, vel aliàs ostensi fuerint, vel cetèrè nihil erroris contineant.

59. Quid de peccato mortali? Respondeo. Quia illed (præcipimus) est peccatum in legibus peccati mortalis, quando materia est gravis, peccati levis, quando materia est levis: ex Castr. Pal. *rom. 1. d. 1. de legibus, part. 9.* aliisque *ibid.* citatis, &c. In nostra autem materia, quando libri nihil erroris continent, videtur res esse levis, ut modò *num. 17.* dictum est quando verò continent hæresim, res est cetèrè gravis, ideo hic esse mortale, ibi non esse dicendum erit.

60. Quartò denique, rectè notat ex Bescano Layman *lib. 2. tr. 1. c. 14. n. 4.* ubi recepta non est Bulla Cœnæ, vel index librorum prohibitorum, ut alicubi in Germania, non excommunicari Catholicos legentes, &c.

§. VIII. De Absolutione ab Hæresi.

Casus facilioris Absolutionis.

1. Latim atque tibi offertur absolvendus aliquis ob hæresim, perpendendum est, an possis vel ab hæresi reservata illum excusare, vel te esse in illis circumstantiis, in quibus ab illa absolvere, licet privilegiatus nequaquam sis, valide possis?

2. Primò igitur, si hæresis fuit merè interna, non est reservata; ita Azor. *part. 1. lib. 8. c. 19. g. 4.* de Lugo *de part. d. 30. sect. 2. n. 13.* quia Ecclesia non judicat de interiori, est autem talis in his casibus, quos *suprà*, §. 3. *num. 5.* diximus.

3. Secundò, si item fuit solum externa, & non interna, puta, si metu, vi, libita ira, aliquid factum, vel dictum sit contra fidem, sed manente intellectu sine voluto errore contra ipsam, licet fuerit gravissima culpa contra externam confessionem, cum non sit vera hæresis, non inducit satis Probabiliter excommunicationem Bullæ, ita Fag. *pr. Ecclesie 2. l. 8. c. 8. n. 38.* Toletus Sanch. Suar. Filiuc. aliique apud Dian. *rom. 3. tract. 4. ref. 143.* & *p. 4. tr. 4. ref. 240. sine*, quare nisi in aliquo Episcopatu sit specialiter reservata, poterit non solum vi Bullæ Cruciatæ, ex Henric. Portell. Duyn. Sanchez, Suar. aliisque apud Dian. *p. 1. tr. 5. ref. 7.* vel privilegiorum mendicantium ex Portell. aliique apud Dian. *l. c. ref. 8.* sed etiam à quocunque Ordinario Confessariò absolvi. Ratio est, quia, quamvis in foro externo hic præsumatur hæreticus, unde & dehortandus, & puniendus; tamen coram Deo, cum talis non sit, non incurrit coram eodem excommunicationem reservatam in foro interno, circa quod est forum penitentiae. Hinc qui propositionem hæreticam enuntiat, qui committit carnes tempore prohibito, qui idolo cultum externum exhibet, qui hæreticalem blasphemiam ex ira profert, & similia, si interim corde nullo errori contra fidem consensum præbet, absolvi, ut dictum est poterit.

4. Si quis cetèrò sciat se lingua hæresim pronuntiasse, sed dubitet an mente consenserit, esse reputandum, commississe hæresim externam, atque aded absolvi non posse ab ordinario Confessariò, ceterisque poenis subditi, docet Sanchez *rom. 1. in Dec. lib. 1. cap. 10. num. 74.* Ratio est, inquit, quia cum verba sint naturaliter signa intentionis, & nullus præsumatur dicere, quod in corde non habet, præsumptio est & possessio in hoc dubio, quod hæresis illa processerit exterius ex vero consensu interiori in illam.

Sed quamvis non negem forum externum contra hunc posse procedere, puto cum Caram. *in Theol. mor. lib. 3. num. 133.* posse à Confessariò non privilegiato absolvi in conscientia, nec subditi in conscientia dictis poenis. Ratio est, quia cum odia sint restringenda, reservatio, & poenæ debent restringi ad certam hæresim externam; sic Merolla *tom. 3. d. 3. c. 3. dub. 2. coroll. 23. num. 370.* At hæc est omnibus pensatis dubia: ergo, &c. Non esset autem hæresis dubia, si forte ex aliis circumstantiis (ut si is cognoscatur solitus similes veras hæreses pronuntiare) colligeretur adfuisse consensum; tunc enim

non esset dubium eum consensisse, sed moraliter certum, in Hæresim reservatam.

10. Tercio si fuit externa, simul & interna, vide an peccata seiverit ei delicto fuisse annexam excommunicationem, si enim nescivit, cum non adhaerit contumacia, excommunicationem non incurrir. Quare cum Hæresis, excommunicationem in eo sint reservati, quia articuli habent excommunicationem, tunc ea hæresis reservata non erit, atque adeo à quocunque rite approbato absolvi poterit, ita Sanch. lib. 2. in Dec. c. 8. n. 5. fine, & Castro Pal. tom. 1. tr. 4. d. 4. q. 3. initio.

11. Quando, si penitens jam certo lapsus in excommunicationem ob hæresim internam, externamque est articulo mortis, poterit etiam absolvi à quocunque Sacerdote simplici; etiam si hæresis fuerit externa, & publica; ita de Lugo de penitentia, d. 10. sect. 2. §. 1. Castro Pal. d. 3. §. 5. n. 8. quia id concedit Tridentinum.

12. Lugo §. 1. n. 23. Castro Pal. ibidem etiam præsentem pro Parrocho. Tunc autem debet imponi, & juramentum stando mandatis Ecclesiæ, & onus, ut si convalescit, Superiori præsentet, juxta à nobis dicta in methodo Confessio, c. 6. Quibus adde duo. Primum ab impubertibus hæc juramenta non esse exponenda, & Sanch. lib. 2. in Dec. cap. 13. num. 26. Bonac. disput. 1. de censuris in communi §. 3. p. 3. num. 11. quia non præsumitur peccare rationis usui, ut juramentum pro dignitate præstent.

13. Quia ex probabili sententia in nostro opusculo de exp. communi §. 2. d. n. 11. non sunt subiecti penis Ecclesiasticis, atque adeo excommunicationi. Secundo, quando judicatur ejusmodi juramenta, vel omerat imponi non posse, ut quia, v. g. penitens statim est certo mortuus, vel impedimentum fore perpetuum, illa non esse imponenda, quia frustra imponerentur: ita Castro Pal. d. 10. §. 5. n. 18.

14. Nota autem articulo mortis, & græve periculum, ex probabilissima sententia pro eodem hic accipi: ita Tel. lib. 1. cap. 13. Avila de conf. p. 5. d. 4. sect. 1. r. dub. 5. Sayr. lib. 2. thes. c. 20. num. 28. est autem, quoties judicio boni viri morale periculum seu, ut alioquinquantur, probabile periculum mortis imminet. Quare, præter f. b. i. b. e. s. graves, similesque morbos, qui reperiuntur in probabili periculo mortis, qui propter exortam tempestatem, qui in bello constitutus, quæ primo ex paritura, imò quæ est paritura, quia parvus semper periculo subjacet, dicuntur esse in articulo mortis atque adeo, modo dicto, possunt absolvi. Qui longam navigationem, vel qui iter, v. g. in infideles est aggressurus, huc reduciuntur, si non sperent copia Confessoris potentis absolvere, quando aderit deinde mortis discrimen.

15. Quinto, si penitens habet perpetuum impedimentum, v. g. agnitionem, paupertatem, servitutem, penam carceris, vel tristem, quia sic impeditus est moraliter certus se non posse ante mortem habere copiam potentis absolvere, dicitur esse in articulo mortis, poteritque pari modo absolvi ab hæresi etiam publica in foro interno: ita Castro Pal. tom. 1. tr. 4. d. 4. part. 3. §. 5. num. 4. Quamvis enim Sanchez lib. 1. in Dec. cap. 13. n. 37. Sanch. d. 21. de fide, sect. 4. fine, & alii id concedant de aliis criminibus, non verò de hæresi propter ejus gravitatem, tamen Castro Pal. h. c. satis probabiliter, etiam de hac merito concedit: est enim par ratio de cæteris, ac de hæresi.

16. Quid si impedimentum sit longum, non verò perpetuum? Puto esse tunc distinguendum, si enim putatur fore admodum longum, v. g. per quinque vel decem annos erit judicandum perpetuum, cum in illo valde longo impedimento, morale subit periculum mortis, in quo supponimus non adfuturum Confessarium, qui potius sit absolvere: si vero putatur non ita longum, non erit perpetuum judicandum, quia dictum morale periculum non præsumitur affuturum: Breviter erunt perpendenda futura pericula, sanitas penitentis, & similis, ut si

judicetur morale periculum subesse, cum prædicto juramento, & onere absolvatur, secus, nequaquam.

10. Duo denique adverte: Primum, si dubites, an possis vivere, donec habeas copiam potentis absolvere, adhuc judicaris esse in articulo, qui hæc concessio cum sit contenta in corpore juris & in favorem animarum, late interpretanda est. Adverte secundo, si constitutus in dicto articulo possis vocare ad te Superiorem, vel medio confessorio, vel missis litteris, possis expectare ab illo præsentem absolutionem, vel facultatem, ut absolvaris ab excommunicationem, te non obligari hæc facere, sed posse à quocunque modo prædicto, absolvi. Ratio est, quia ipsa obligatio est ad eundem Superiorem, ut habent textus hanc obligationem inducentes; non verò faciendi alias diligentias; quare si adire non potes, excusaris. Ex hac doctrina potui consilium dare Sacerdoti Confessorio, aut Moniali, quæ in hæresim externam inciderat, absolveret, tanquam constitutum in articulo mortis. Ratio fuit, quia hæc habebat perpetuum impedimentum ad eundem ad potentem absolvere, nec obligabatur, vel Episcopum vocare, vel per litteras seu internuntium absolutionem petere, ut recte pluribus expendit Castro Pal. loco cit. num. 7. adducens Sanch. & Henriquez.

11. Sexto, si quod remedium ex dictis non superit; vide an hæresis externa fuerit publica, an occulta; nam facilius invenies qui occultam, quam qui publicam absolvere possit, de qua re jam dictum à §. 11.

Denique hic recole, quid faciendum sit ei, qui incidit in hæresim, nec habet, qui eum possit absolvere, urgeat autem infamia, vel quid simile nisi communicet, posse nimirum, vel cum contritione communicare, vel dimidiare confessionem, ut late universim dixi in nostro opusculo de exp. communi cap. 1. §. 4. n. 20.

Inquisitorum, & Episcoporum potestas circa absolutionem Hæresis.

11. Dico primum, licet hæreticus externus publicus, seu deductus ad forum externum non nisi à Summo Pontifice de jure absolvatur, tamen ex ejusdem Pontificis concessione in Hispania, hoc est ubi residet Hispania Inquisitionis Tribunal, ab Inquisitoribus simul cum proprio hominis absolvendi Episcopo saltem requisito, juxta Castro Pal. l. c. §. 2. num. 1. & Pen. in Bullis in fine directorij ab ipso relatis. Extra Hispaniam verò, ab Episcopo absolvi potest, & reconciliari Ecclesiæ, c. 1. offitium; §. p. verò, de hæreticis in 6. lege Castro Pal. l. c. §. 1. n. 23. quamvis neget Bardi p. 2. in Bullam Cruciatæ, tract. 6. c. 2. sect. 3. n. 25. Patent hæc ex sacris testibus, & ex privilegiis concessis Inquisitoribus Hispania.

Occultum hæreticum Inquisitores etiam separatim unus ab alio (ex eo quia invicem sibi causas committere in hoc supponuntur) absolvere possunt, sed non nisi per depositionem, quam ipse absolvendus faciat sui delicti coram testibus, vel saltem coram Notario: ita Sanch. Farinac. Suar. Garzias, apud Castro Pal. l. c. §. 2. n. 3. An verò possint sine hac solemnitate, sed omnino secrete, & in foro confessionis, concedunt nonnulli, ut Navarr. alique, quos refert Sanch. lib. 2. in Dec. cap. 12. num. 3. dicens id esse probabile licet contrarium probabilius nonnulli negent, addentes praxim ipsorum Inquisitorum esse pro negantibus: ita Castro Pal. alijs citans d. num. 3. Vtrumque probabile: Profecto (habet Escobar in summa, tract. 7. exam. 4. potestne Confessarius?) Inquisitores Hispania possunt, uti ex Sanchez didici, ab hæresi absolvere non solum in foro externo, sed etiam in confessionis foro, ita ut quilibet Inquisitor eundem cuilibet Confessario possit facultatem impertiri.

12. Dico secundo, licet probabile sit Episcopos non posse post publicationem Bullæ Cœnæ absolvere ab ulla hæresi, quia Bulla revocat omnem potestatem absolvendi ab hæresi occulta, quam Episcopi habebant ex Conc. Trid. sess. 24. cap. 6. de reform. ita Suar. Sanch. Bonac.

Bonac. aliique innumeri relati à Barbosa *secunda parte de potestate Episcopi, allegazione 40, n. 24. & in Concil. Trid. v. in hæresis crimine*, quibus adde Castro Pal. l. c. §. 1. n. 2. tamen etiam probabile, & tutum est, posse in foro conscientie suos subditos absolvere ab externa peccata, si per se, si per alium, cui occurrente casu committat suas vices Episcopus, non verò per Vicarium, seu alium ad hanc absolutionem indifferenter deputatum. Ita Bañez, Navarr. Hentiq. Arag. quos refert. Barbosa l. c. num. 11. quibus adde Fag. *secundo Ecclesia precepto, lib. 8. cap. 8. à num. 20.* qui ait fundamenta negantium esse parum firma. Adde & Granadum apud Dian. p. 4. *tr. 4. resolutio. 239.* imò ipse Suar. & Cast. Pal. l. c. statentur hanc esse probabilem. Ratio est, quia hac potestate Episcopi potiuntur ex dicto Tridentino, probabilissimumque est eam non revocari à Bulla Cœne. Durum enim Patribus Concilii visum fuit, ut pro occulto relicto extra Dicesim esse remedium exquirendum. A Bulla autem Cœne solum revocatur facultas absolvendi prætextu privilegij, ut ex verbis Bullæ patet: at Episcopi esto absolvere non possint ob privilegia à Summo Pontifice concessa, certo absolvere ex autoritate à Christo Domino illis data (posito quod sint Episcopi) neque à Pontifice impedita. Rursus illud (prætextu) dicit colorem quæsitum, non verum. Vt explicat Budæus in l. ff. de offi. io. præsidis, l. sub prætextu, C. de transact. seu dicit speciem veri, non veritatem. At Episcopi absolvunt non colore quæsitum, vel sub aliquo velamine, sed five autoritate jam dicta à Christo concessa, siue etiam à veris privilegiis concessis à Pontifice, & præsertim à Tridentino. Denique potestas Episcopi est certa, revocatio dubia: pravalet ergo potestas.

Quod potest Episcopus, potest & Capitulum, Sede vacante; ita Sanch. Henríquez, Arag. Rodríguez, Suarez citati Merolla t. 2. *diff. 4. c. 6. n. 103.* contra Bonac. Fill. Castro Pal. eundem Suarez in alio loco citato ab eodem Merolla n. 132. id est, quando casus occurrerit: poterit Capitulum alicui Sacerdoti committere absolutionem ab hæresi occulta; Verum deferenda erit hæresis Capitulo sine expressione personæ absolvendæ, ne scilicet hæresis coram tot de Capitulo expressa fiat publica, & absolvi deinceps nequeat, quo pacto occurritur potissima ratio, quam à dicta publicitate Castro Palauz t. 1. *tr. 4. diff. 4. p. 3. §. 1. n. 3.* ducit, qui nobis contrarius est.

Quid conferant privilegia Bullæ Cruciatæ, vel Libellæ, vel Regularium circa absolutionem ab hæresi, in propriis Tractatibus agitari solet.

§. IX. De Apostasia, & Schismate.

Pura Apostasia, quæ ut *suprà*, §. 1. n. 1. diximus, est totalis negatio fidei, ab hæresi, quæ negat aliquos articulos dumtaxat, differt secundum magis, & minus. Quare iisdem pœnis, si sit externa, subjaceat, quibus subjacet hæresis Ita Sanch. lib. 2. in *Dec. c. 7. n. 4. n. 16.* Nam propterea omnia huc pertinentia, ex supradictis doctæ, petenda sunt: Dixi (pura) nam, si ultra fidei negationem, amplectatur quis aliam sectam, v. g. Paganismum, Iudaismum, &c. certum est tunc superaddi & novam speciem.

2. Illud hujus est loci, An purus Apostata qui sine dubio gravius delinquit, quam Hæreticus, ratione ejus gravitatis debeat explicite Confessori suam apostasiam, & hic suam hæresim patefacere. Dico certum esse hos non posse fateri sed aliquos articulos negasse, cum negaverint omnes, vel omnes negasse, cum solum aliquos negaverint, quia sic cum mendacio confiterentur peccatum, quod non commiserunt, ut in simili dictum à nobis est in nostro opusculo de exped. Confess. lib. 1. c. 1. §. 9. n. 61. Possent autem in genere dicere se negasse fidem, seu articulos fidei, probabile est, quia, ut item diximus *ibidem*, §. 18. circumstantiæ liget aggravantes, si speciem non mutant, non sunt necessariò Confessario aperienti. Aliqua alia ad confessionem apostasie pertinentia, vide *ibid.* lib. 1. c. 2. §. 1.

3. Purus Schismaticus is est, qui, cum credat omnes articulos Fidei, retrahit se ab obedientia Summi Pontificis, ut est Christi Vicarius, seu, ita se gerit, ac si ipsi subiectus non esset, consummatur enim schisma ipso opere externo, licet nullus error adsit in intellectu. Ita Sanch. lib. 2. in *Dec. cap. 36.* adique Si ergo Schismaticus ultra divisionem à capite, scilicet à Summo Pontifice, addit aliquam hæresim, qualis est, si ideo à Pontifice deficit; quia asserit, creditque Pontificem caput Ecclesiæ non esse, jam non est purus Schismaticus; nam etiam est hæreticus, pœnasque hæretici opines incurrit. Sed si sit purus Schismaticus, certè præter gravissimum peccatum, quod committit, est etiam ex vi Bullæ Cœne ipso facto excommunicatus: sit item inhabilis ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, & omnem insuper iurisdictionem, si quam habuerat, amittit. Ita Sanchez *ibid.* & Azor. *part. 1. lib. 8. c. 20.* Ex vi tamen puri Schismatis, nec contrahitur irregularitas, nec privatio beneficiorum jure obtentorum, quia id in jure nequaquam habetur, Ita Sanch. *ibid.* p. 20. contra Azor. *ibid.* cit. nisi forte dicas, Schismaticum notorium præsumitur esse irregularitate generalis infamiae, quæ oritur ex quovis crimine notorio, quod de num. est pœna dispositionis, quale est sine dubio schisma, quæ tamen irregularitas cessat, ablata infamia per contrariam penitentiam; Ita idem num. 20. contra eundem *quest. 8.*

4. Per hæc adverte eos, qui à schismaticis scienter, ter & sponte ordines, vel beneficia suscipiunt, esse ipso jure suspensos ab usu, & functione ordinis, & à beneficiis, sic imperatis, de qua re lege Sanch. n. 20. in medio, aliisque citatos.

§. X. De Infidelibus.

1. Infidèles hic intelligimus, vel Paganum, vel Hæbreum; vel Saracenum; hi enim omnes de Christo Fidem veram non habent. Et Paganus quidem, seu Gentilis est, qui Idola colit, dictus propterea item Idololatra.

Saracenus est, qui Mahumeti imbutus veneno, ejus sectam colit; idcirco appellatur etiam Mahumetanus, quales sunt Turcæ, Mañræ, Arabes, &c.

Hæbreus, seu Iudæus est, qui credit veteri Testamento, novum verò, & consequenter Christum Testamentum novo promulgatum reprobatur, Adde Atheum, qui nullam Religionem, & ne Deum quidem ipsum esse cognoscit, sed id est scelus particularis hominis, & non nationis, aut populi, cum nulla quamvis fera natio, vel populus compertus sit, qui numen aliquod non coleret, & ex alia parte nihil de Atheo hic asserere potest occurrat.

Inter de singulis aliqua dicamus, dummodo advertas multa ex dicendis esse omnibus communia, quamvis propter occurrentem docendi opportunitatem de aliquo in particulari declarantur.

Pagani.

2. Certum est Paganos, siue Christiano Principi subiectos, siue non subiectos, non posse cogi ad Fidem, posse autem muneribus allici. Ita S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 8. & communiter: probaturque e. Sicut Iudæi, de Iudæis, & Sar. lege Azor. p. 1. lib. 8. cap. 24. à *quest. 2.* & Cast. Pal. t. 1. *tr. 4. d. 2. p. 6.* Ratio est, quia Christi Fides voluntarie suscipienda est, secus magnum periculum esset fictionis & sacrilegij in suscipientem illam coactè, cui tamen libertati munus propositum non nocet.

Hinc non potest Bellum suscipi contra infideles, eo solum titulo, quod fidem respuant, nec id posset ipse Summus Pontifex demandare. Contra verò mulier Christiana potest contrahere cum Pagano ea conditione, ut is ante celebratas nuptias, fiat Christianus: potest Rex liberare populum à tributo, si is Fidem recipiat, potest Iudex capite plectendum liberare à morte, si is vitale Baptismi